

Mer om ...

Undantag från krav på behörighet i engelska till gymnasieskolan

Nyheter

- Från och med hösten 2011 har en elev som på grund av speciella personliga förhållanden inte har haft möjlighet att delta i undervisning i engelska under en betydande del av sin tid i grundskolan eller motsvarande ändå möjlighet att anses behörig till ett nationellt program.
- Eleven ska bedömas ha förutsättningar att klara studierna på det sökta programmet.
- Eleven ska i gymnasieskolan erbjudas undervisning i engelska på grundskolenivå.

Vilka elever kan omfattas?

Från och med hösten 2011 kan elever omfattas av ett undantag från kravet på ett godkänt betyg i engelska när de ansöker till gymnasieskolan. Detta gäller elever som på grund av speciella personliga förhållanden inte har haft möjlighet att delta i undervisningen i engelska under en betydande del av sin tid i grundskolan eller motsvarande utbildning. Det krävs dock att eleven i övrigt är behörig till den sökta utbildningen, det vill säga har minst sju (för behörighet till yrkesprogram) respektive elva (för behörighet till högskoleförberedande program) godkända betyg med sig från grundskolan inklusive matematik och svenska/svenska som andraspråk. Eleven kan då antas på ordinarie sätt med meritvärdering, under förutsättning att hon eller han också bedöms kunna klara studierna på det sökta programmet. Enligt förarbetena är bestämmelsen avsedd att tillämpas restriktivt.

Av förarbetena framgår att ”speciella personliga förhållanden” kan vara att den sökande relativt nyligen anlänt till Sverige från ett land där engelska inte förekommit i skolundervisningen i någon större utsträckning. Det kan också röra sig om elever som med anledning av andra personliga förhållanden inte har kunnat delta i engelskundervisning i Sverige eller utomlands, till exempel utlandssvenska elever. Förarbetena definierar inte vad som menas med att relativt nyligen ha anlänt till Sverige. Det är huvudmannen för den sökta utbildningen som prövar om en sökande är behörig och som i varje enskilt fall måste utreda om eleven på grund av

speciella personliga förhållanden inte har haft möjlighet att läsa engelska.

Undantaget ska inte tillämpas för elever som har haft möjlighet att läsa engelska under större delen av sin grundskoletid men som av olika anledningar inte har nått målen. För dessa elever är något av de olika introduktionsprogrammen ett alternativ.¹

Hur sker bedömningen av elevens förutsättningar att klara studierna?

Huvudmannen ansvarar även för bedömningen av om eleven kan komma att klara studierna på det sökta programmet. Bedömningen behöver ta hänsyn till karaktären på det sökta programmet i relation till elevens förkunskaper. Hur mycket engelska krävs för att tillgodogöra sig utbildningen som helhet? I vilken utsträckning används engelska inom programmets karaktärsämnen? Om eleven bedöms ha svårt att kombinera studierna på det sökta programmet med engelska på grundskolenivå är istället de olika introduktionsprogrammen ett alternativ, främst preparandutbildningen.

Den skriftliga bedömningen från grundskolan (se nedan) är ett underlag för att bedöma elevens förutsättningar att klara studierna på det sökta programmet. Man kan också behöva komplettera bedömningen med dokumentation om till exempel elevens tidigare studier i ett annat land om detta är känt, liksom med elevens individuella utvecklingsplaner från grundskolan. De lärare och andra professionella som har kontakt med eleven kan också behöva bidra med ytterligare underlag till bedömningen.

Beslutet om behörighet och mottagande kan överklagas och det är viktigt att handläggningen sker i överensstämmelse med bestämmelserna i förvaltningslagen.

Dokumentation av elevens engelskkunskaper

Om en elev saknar godkänt betyg i ett avslutat ämne från grundskolan ska en skriftlig bedömning av elevens kunskapsutveckling i ämnet ges. Den skriftliga bedömningen ska, i detta fall, innehålla en bedömning av elevens kunskapsutveckling i relation till kursplanen i engelska för grundskolan, samt och ange vilka stödåtgärder som vidtagits.

Om eleven inte har deltagit i någon undervisning i engelska i grundskolan, behöver elevens kunskaper valideras gentemot grundskolans kursplan i engelska. Det är viktigt att dokumentera valideringen för att den ska kunna

¹ Se pm Mer om introduktionsprogram i gymnasieskolan på www.skolverket.se.

tjäna som underlag för den mottagande gymnasieskolan.

Om eleven antas till gymnasieskolan ska gymnasieriktorn utfärda ett nytt slutbetyg från grundskolan när engelskan på grundskolenivå godkänts.

Påverkar undantaget gymnasieexamen?

Undantaget innebär en dispens vid antagningen till gymnasieskolan. Undantaget innebär däremot ingen dispens vad gäller kraven för att få en gymnasieexamen. För att få en yrkesexamen krävs att eleven har uppnått lägst betyget E i engelska 5 samt uppfyller övriga examenskrav för yrkesexamen. För att få en högskoleförberedande examen krävs att eleven har uppnått lägst betyget E i engelska 5 och 6 samt uppfyller övriga examenskrav för högskoleförberedande examen.

Hur kan elevens fortsatta undervisning planeras?

En elev som antagits till gymnasieskolan med tillämpning av undantaget för engelska ska erbjudas undervisning i engelska på grundskolenivå. Det innebär att undervisningen ska följa kursplanen i grundskolan, och elevens kunskaper ska bedömas mot denna. Den skriftliga bedömningen från grundskolan som beskriver elevens kunskapsutveckling i engelska, eller motsvarande dokumentation från en validering, ska ligga till grund för planeringen av den fortsatta undervisningen.

Det kan vara lämpligt att utifrån en dialog med eleven göra ytterligare en kunskapsbedömning, nu inom ramen för gymnasieskolan om

- den mottagande gymnasieskolan behöver kompletterande information eller
- om eleven till exempel har deltagit i en sommarskola mellan grundskolan och gymnasieskolan och vidareutvecklat sina engelskkunskaper.

En elev som antagits på ett nationellt program ska ges goda förutsättningar att klara studierna på programmet. Som för alla elever ska utgångspunkten vara att eleven ska få möjlighet att utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Undervisningen ska vara individuellt utformad och utgå från elevens förkunskaper, med målsättningen att eleven når den nivå i engelska som utgör examenskrav för programmet. På ett yrkesprogram innebär det att eleven ska få möjlighet att läsa dels engelska enligt grundskolans kursplan, dels engelska 5. På ett högskoleförberedande program innebär det att eleven ska få möjlighet att läsa dels engelska enligt grundskolans kursplan, dels engelska 5 och 6. Det ska framgå av den

individuella studieplanen hur undervisningen i engelska på grundskolenivå ska genomföras.

Liksom andra elever har en elev som tas emot till gymnasieskolan utan godkänt betyg i engelska rätt till särskilt stöd om det befaras att hon eller han inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Hur det särskilda stödet ska utformas beslutas i ett åtgärdsprogram. Eleven ska också få studiehandledning på modersmålet om hon eller han behöver det.

Huvudmannen beslutar om det kan finnas särskilda skäl att fördela elevens utbildning över längre tid än tre år utifrån en bedömning av hur lång tid som krävs för att nå målen med utbildningen. För den elev som inte når examen inom ramen för gymnasieskolan är det också möjligt att slutföra sin utbildning inom ramen för vuxenutbildningen.

Aktuella bestämmelser och förarbeten

Det här materialet grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), lag (2010:801) om införande av skollagen och gymnasieförordningen (2010:2039) samt förarbetena i Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet prop. 2009/10:165 och Högre kvalitet i den nya gymnasieskolan prop.2008:09/199.

Bestämmelserna i den nya skollagen och gymnasieförordningen ska tillämpas på utbildning som påbörjas från och med den 1 juli 2011.

Elevernas lärande och personliga utveckling: 3 kap. 3 § skollagen

Krav på skriftlig bedömning om en elev har ett icke godkänt betyg i ett avslutat ämne från grundskolan: 10 kap. 22 § skollagen

Undantag från kravet på godkänt betyg i engelska: 16 kap. 32 § skollagen

Beslut om behörighet och mottagande till gymnasieskolan: 16 kap. 36 § skollagen

Möjlighet att överklaga beslutet om behörighet: 28 kap. 12-13 §§ skollagen

De elever som antagits med tillämpning av undantaget för engelska ska erbjudas undervisning i engelska på grundskolenivå: 4 kap. 9 § gymnasieförordningen

Nytt slutbetyg från grundskolan: 8 kap. 11 § gymnasieförordningen

Huvudmannen beslutar om det kan finnas särskilda skäl att fördela elevens utbildning över längre tid än tre år: 9 kap. 7 § gymnasieförordningen

Studiehandledning på modersmålet 9 kap. 9 § gymnasieförordningen

